

Städning och rengöring

Annica Blomkvist och Michaela Skytt
Hygiensjuksköterskor Smittskydd och Vårdhygien

Innehåll:

- Kunskap om smitta, smittvägar och viktiga smittämnen
- Kunskap om desinfektionsmedel inom hälso-och sjukvården
- Städningens betydelse för att minska smittspridningen
- Hygienklasser och ytor med ökad smittrisk enligt svensk städstandard

Varför blir vi sjuka?

- Smittämnen
 - Virus
 - Bakterier
 - Parasiter
 - Svampar
- Smittvägar
- Smittdos
- Immunförsvaret

Smittvägar

Droppsmitta

Blodsmitta

Tarmsmitta

Luftburen
smitta

Kontaktsmitta
direkt och indirekt

Indirekt kontaktsmitta

Smitta via föremål

Exempel:

kranar och spolknopp på toaletten

frottéhanddukar

handtaget på termosens i fikarummet

Vinterkräksjuka, förkylning,
multiresistenta bakterier

Städning i vårdlokaler

Städar vi på sjukhus enbart för trivsel?

- Nej, städningen har också betydelse för smittspridningen på våra sjukhus
- Städning hjälper till att hålla ner bakteriefloran i miljön, därmed minskar risken att föra smitta vidare mellan ytor och föremål
- Resistenta bakterier ökar i Sverige och i världen

Danderyds sjukhus – en bakteriebomb

Cancersjuk läkare slår larm

Dammråttor, bakteriefällor och toaletter bruna av skit.
Cancersjuka läkaren Björn Bragée reagerade starkt på smutsen på Danderyds sjukhus.

METRO REKOMMENDERAR

► VIDEO: Se inslaget här

Smittsamma tarmbakterier sprids allt mer på sjukhusen. Enligt SVT:s Rapport rapporterades under årets första sex månader 261 fall av den multiresistenta tarmbakterien VRE i Sverige. Det går att jämföra med de tio fallen under samma period förra året.

Läkaren Björn Bragée som är svårt sjuk i tarmcancer och är inlagd på Danderyds sjukhus i Stockholm är allt annat än nöjd med städningen och den slitna miljön.
– Obegripligt att städningen på en sådan här avdelning består i att en städerska kommer in 6–7 minuter varje dag, säger Björn Bragée till Rapport.

Dålig hygien på sjukhusen sägs vara en riskfaktor för spridning av just VRE-bakterien.
– Det här är ett problem som är väl känt över hela Sverige. Det skulle kunna vara vilket sjukhus som helst. Det är många klagomål på städningen från både patienter och personal, säger Smittskydds-institutets Kerstin Mannerquist till Rapport.

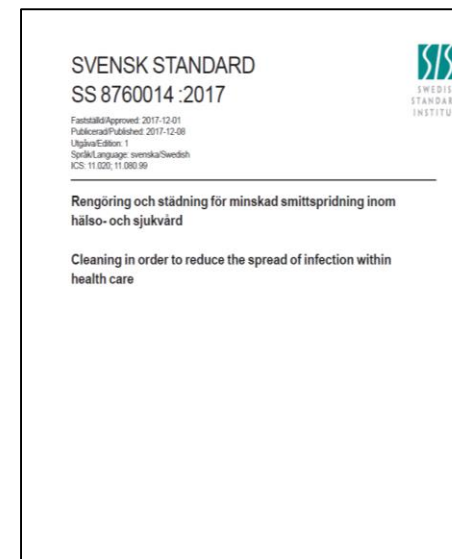
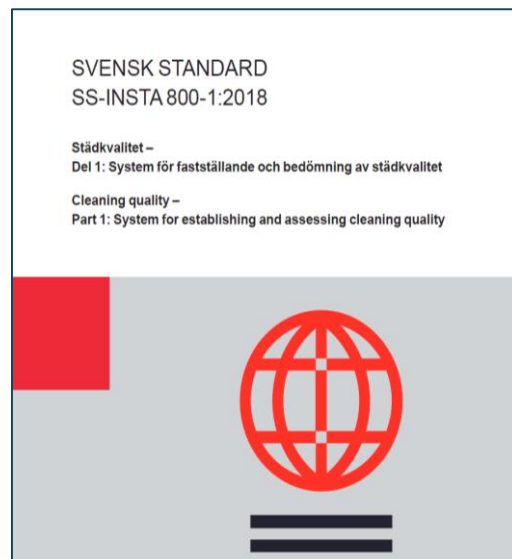
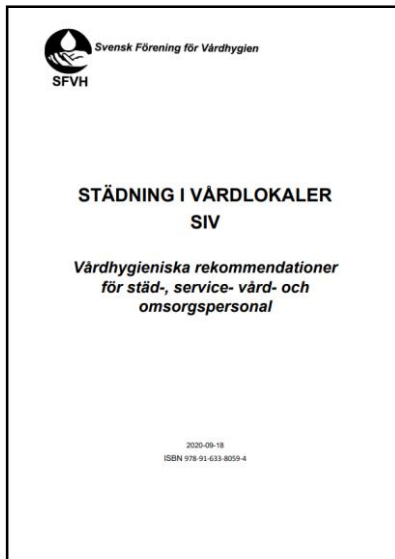
Under den senaste tiden har 26 patienter på Varbergs sjukhus smittats av VRE och har fått sjukhuset att införa stränga besöksförbud på flera avdelningar.

Städansvar

- Vårdgivaren har det yttersta ansvaret för att en städriktlinje upprättas
- Kvalitetskrav i relation till lokalens hygienklassificering
- Kvalitetsuppföljning avseende städning och rengöring
- Verksamheten ansvarar för att riktlinjer med tillhörande instruktioner finns tillgängliga och följs.
- All berörd personal ska känna till dessa riktlinjer och instruktioner

Standarder och riktlinjer

- Vårdhandboken
- SIV- städning i vårdlokaler
- Svensk standard- Rengöring och städning för minskad smittspridning inom hälso- och sjukvården

Vårdhandboken

Vårdhandboken

Region

Lyssna

Sök

Vård och behandling Undersökning och provtagning Katetrar sonder och drän Vårdhygien infektioner och smittspridning **Arbetsätt och ansvar**

Du är här: [Start](#) / [Vårdhygien infektioner och smittspridning](#) / [Städning och rengöring](#) / Städning, rengöring

Städning, rengöring

Innehåll

Städning, rengöring - Översikt

God hygienisk standard är en del av god kvalitet i vård och omsorg vilket anges som ett specificerat krav i

Ansvar för städning och rengöring

Vårdgivaren har det yttersta ansvaret för att städriktlinjer upprättats. I dessa ska framgå vilken

Städmetoder

Val av städmetod baseras på hygienklass, typ av smuts, föroreningsgrad och ytmaterial. Oavsett vilken metod som väljs är

Kemtekniska medel och städutrustning

Städkemikalier ska förvaras på ett säkert sätt. Använd upphandlade städ- och kemtekniska produkter där

Regelbunden städning

Kvalitetsuppföljning

Lokala anvisningar

Referenser och regelverk

Slutstädning av vårdplats

Slutstädning utförs av service-/vårdpersonal. Dokument med skriftlig rutin ska finnas i verksamheten. Slutstädning utförs när patient skrivs ut, byter vårdplats och i samband med att patient bedömts som smittfri efter isolering exempelvis efter gastroenterit. Identifiera vilka ytor som ingår och vilka kritiska punkter/frekventa tagställen som ska kompletteras med desinfektion.

- Samtliga delar av sängen ska rengöras, inklusive madrassen.
- Samtliga delar av sängbordet ska rengöras, inklusive lådor och undersida av bordskiva.
- All utrustning kring patientenheten, såsom garderob, lampa, radio, telefon, väggpanel rengörs.
- All medicinskteknisk utrustning vid patientenheten, exempelvis droppställning, volympump, blodtrycksmanschett rengörs.
- Hjälpmedel, exempelvis rullstol rengörs.
- Personbunden utrustning till exempel lift-/lyftskynke skickas till tvätt eller byts.
- Toalett på enkelrum rengörs enligt ovan.
- Toalett på flerbäddsrums, bedöm behov av rengöring enligt ovan.

Tänk även på:

- Rengöring av tagställen såsom runt handtag på garderobsdörr inklusive garderobens insida.
- Rengöring av vikkvägg. Byte av draperi enligt lokal anvisning.
- Att kassera förbrukningsmaterial inklusive tvätt som inte bedöms rena.
- Att bedöma om det finns gemensam utrustning som behöver rengöras.

Fungerande....

- Städning

- Basala hygienrutiner

- Punktdesinfektion

Grundläggande faktorer för att
förebygga vårdrelaterade
infektioner och smittspridning

Framgångsfaktorer

SKR (Sveriges Kommuner och Regioner): Åtta framgångsfaktorer för att förebygga vårdrelaterade infektioner

4. Goda lokalmässiga förutsättningar skapas

De lokalmässiga förutsättningarna bidrar till en minskad risk för smittspridning och infektion.

- Ett medvetet arbete under en längre tid med att skapa goda lokalmässiga förutsättningar för att förebygga vårdrelaterade infektioner, exempelvis en stor andel enkelrum med tillhörande toaletter, minskad mängd textilier, "spritbara" möbler eller instrument som bara används till en patient

5. Konsekvent budskap och regelbunden återkoppling

Medarbetarna nås regelbundet av ett tydligt och konsekvent budskap där vikten av att förebygga vårdrelaterade infektioner betonas samt en regelbunden återkoppling av resultat.

- Konsekvent budskap kring vikten av att förebygga vårdrelaterade infektioner
- God utbildning, kompetensutveckling och lättillgänglig information
- Strukturerad återkoppling av resultaten från mätningarna av vårdrelaterade infektioner samt basala hygienrutiner och klädregler, kopplat till tydliga krav på förbättring

6. Städning ses som en viktig del

Ledningen ser städning som en strategiskt viktig och prioriterad del i arbetet med att förebygga vårdrelaterade infektioner, och detta reflekteras i städningens utformning och frekvens.

- Frekvent kvalificerad städning
- God utbildning i hygien och smittspridning för lokalvårdare

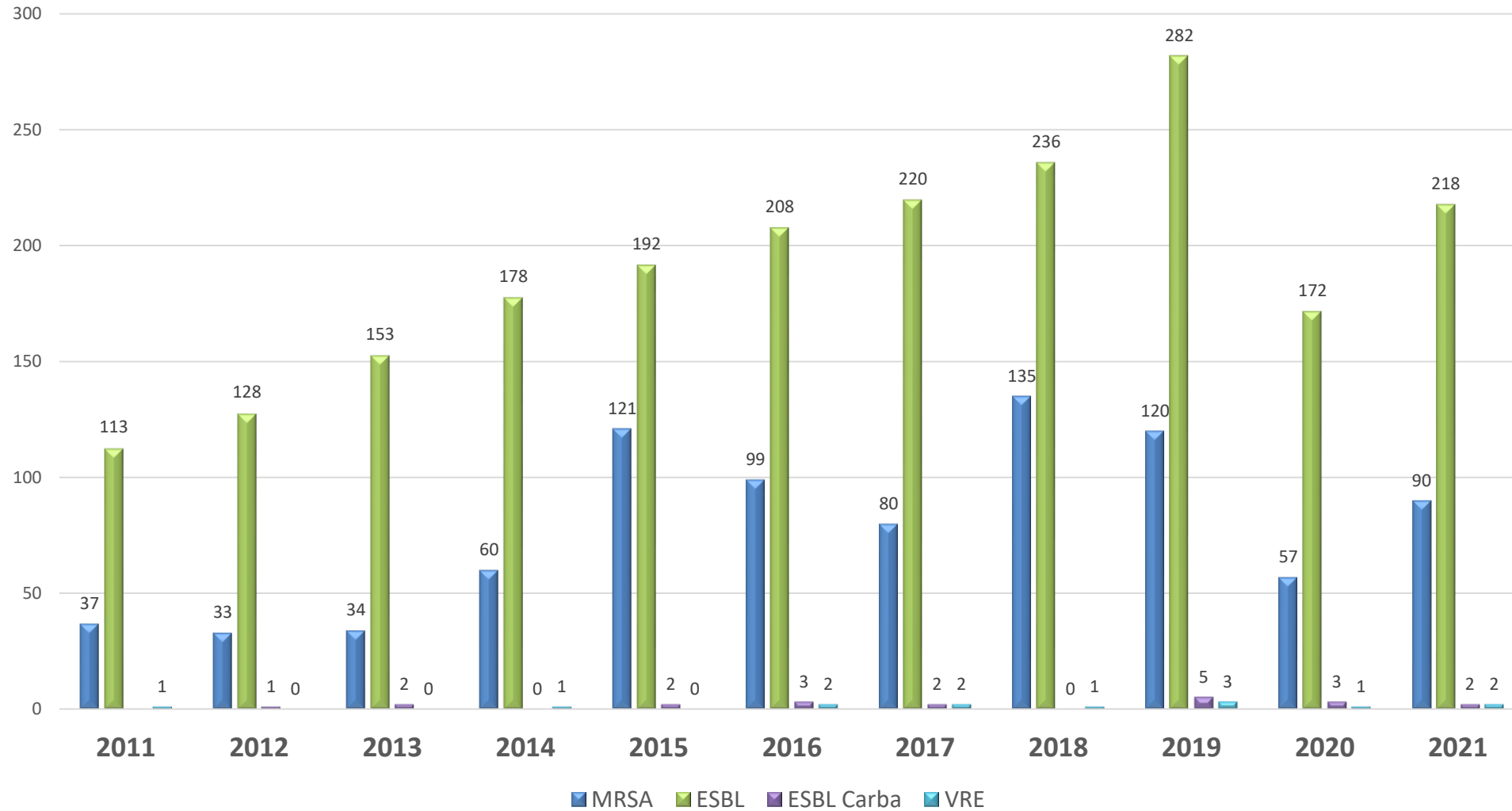
7. Vårdhygien och verksamheter samarbetar tätt

Ett nära och aktivt samarbete finns mellan verksamheterna och en Vårdhygien som är närvarande, känner ägarskap för resultat, och har fokus på genomförbarhet.

- Vårdhygien upplevs som närvarande av verksamheterna och skapar praktiskt tillämpbara lösningar
- Vårdhygien har hög status och finns representerad i nätverk och forum som arbetar med prevention av vårdrelaterade infektioner samt på ledningsnivå

Antibiotikaresistenta bakterier

Antal nya smittskyddsanmälda fall i Dalarna

VRE utbrott

- Det första utbrottet av VRE i Sverige skedde 2007/2008. Började i Stockholm och spred sig till andra regioner. Totalt 617 fall i landet
- Väldokumenterat utbrott i Gävleborg 2013/2014. Totalt 320 fall. Majoriteten *asymtomatiska bärare*, endast 10 patienter med akut sjukdom

Vilka insatser gjorde att smittspridningen upphörde i Gävleborg?

- Basala hygienrutiner. Arbeta med följsamhet.
- Vård på enkelrum med eget hygienutrymme
- Förändrade och förbättrade städrutiner
- Förbättrad rengöring av material (t ex medicinsk utrustning, hjälpmedel)
- Smittspårning
- Stora utbildningsinsatser. Riktad till sjukvårdspersonal, städpersonal och städledare
- Starkt engagemang och stöd från ledningen i alla nivåer

Städinsatser i Gävleborg

- Toalettstäd var 3e timme dagtid och var 6e timme nattetid
- Daglig städning: rengöringsmedel och vatten till golv, ytdesinfektion eller Virkon till ytor, handtag, kranar, toastol, tvättställ och spoldesinfektor
- Slutstädning: rengöringsmedel och vatten, desinfektion på riskytor.
- Öppnande av sängtvätt

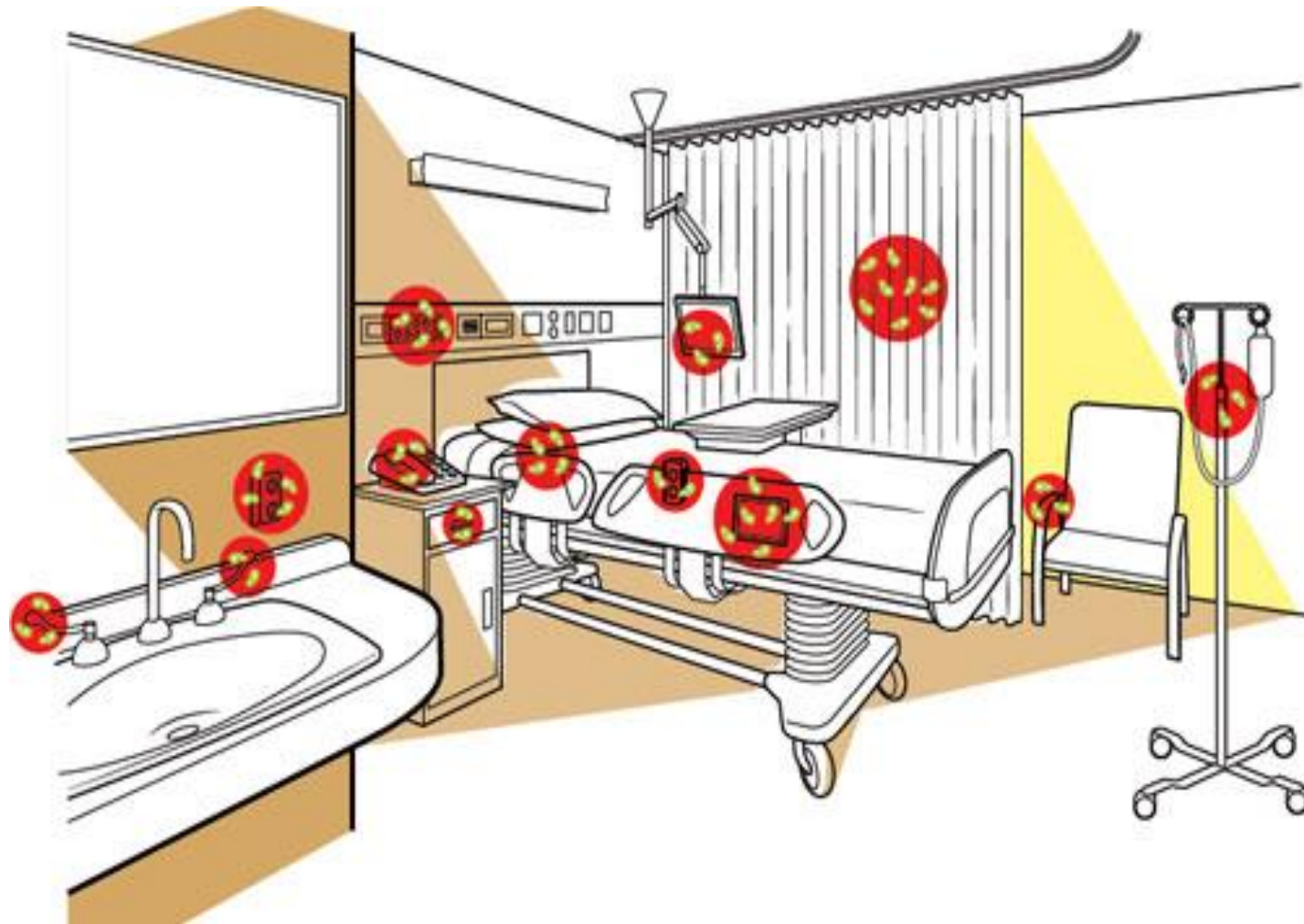
Man såg att det inte spelade så stor roll vilket desinfektionsmedel man använde utan det viktigaste var den mekaniska rengöringen

Hygienklasser

Vårdlokaler indelas i fyra hygienklasser baserat på smitt- och infektionsrisker samt i vilken utsträckning patienter vistas där:

- Hygienklass 0: inga patienter förväntas vistas
- Hygienklass 1: kortare passage eller vistelse av patienter
- Hygienklass 2: vård, behandling och mottagning av patienter
- Hygienklass 3: lokaler med särskilda krav på renhet

Ytor med hög smittrisk i hygienklass 2 och 3

Hur städa?

- Regelbundet och med rätt metod
- Vad gör man i lokalen?
- Vilken typ av patienter vistas i lokalen?
- Hur stor är risken för smittspridning?

Samspel mellan vårdpersonal och städpersonal

- Vad är vårdpersonalens uppgift och vad är städpersonalens uppgift?
- Gränsdragningslistor
- Vad tål medicinsk apparatur för rengöringsmedel?
- Viktigt med kända rutiner och kommunikation

Städningens omfattning

Regelmässig städning

- I lokaler där patienter undersöks, vårdas och behandlas
- Toaletter som används av flera personer ska det städas en eller flera gånger dagligen

Slutstädning

Städriktlinjer/Arbetsbeskrivning

Olika metoder för städning/rengöring kan användas. Oavsett metod är den **mekaniska bearbetningen avgörande för att uppnå ett bra resultat**. Graden av förorening behöver bedömas. Identifierade kritiska punkter ska framgå av lokal anvisning för verksamheten.

Kraftig nedsmutsning samt alltid vid slutstädning

- Rengör alltid först med vatten och rengöringsmedel, klös i trasan 😊
- Identifierade kritiska punkter desinfekteras därefter med ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande effekt

Låg grad av nedsmutsning – daglig städ

- Rengör med vatten och rengöringsmedel. Identifierade kritiska punkter desinfekteras med ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande effekt

alternativt

- Rengör och desinfektera direkt med ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande effekt. Exempel är verksamheter med mycket medicinskteknisk utrustning

Grundregler för städning i vårdlokaler

- Från rent till smutsigt - städa hygienutrymmet sist
- Börja längst in i lokalen, arbeta mot dörren
- Byt mopp/torkduk ofta (slitage har betydelse)
- Skilj på ren och smutsig mopp/torkduk
- Återdoppa inte
- Förvaring och hantering av städmaterial
- Rätt dosering av rengöringsmedel
- Rengör städutrustningen

Städning utan desinfektionsmedel, med ren utrustning och rätt metod, ger bättre resultat än bristfällig städning kompletterad med desinfektion!

(mätt med kontaktplatta)

Mest förorenade ytorna = tagytor

Patientnära:

Sängkanter, sänggrindar, manöverdosa till säng,
TV-kontroll, sängbord, sänglampa, dörrvred

Hygienutrymme:

Spolknapp, toalettring, stödhandtag, vattenblandarens
spak, tvåldispenser, handdukshållare (för engångstork),
dörrvred

Vilka desinfektionsmedel rekommenderar vi och när?

- Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid (rengörande verkan) -
Rekommenderas i de allra flesta fall
- Virkon – Oxiderande medel
Rekommenderas vid vinterkräksjuka och stora blodspill

Desinfektion av ytor

- Desinfektionsmedel inaktiveras av smuts det vill säga organiskt material. Därför bör det desinfektionsmedel som används till ytor även ha en god rengörande effekt

1. Använd alltid handskar för att undvika uttorkning av huden
2. Ha på medlet flödigt och i ett jämnt skikt över ytan
3. Bearbeta ytan noga med en torkduk tills den är synligt ren. Den mekaniska bearbetningen av ytan är mycket betydelsefull
4. Lämna ytan fuktig och låt den långsamt självtorka. Det är viktigt att ytan är fuktig under hela inverkningstiden

*På desinfektionsprodukter skall det finnas
angivet hur länge den ska verka på ytan*

*Alkoholbaserat
yt desinfektionsmedel med
tensid/rengörande verkan*

*Alkoholbaserat
yt desinfektionsmedel med
rengörande effekt och rostskydd*

*Alkoholbaserat
yt desinfektionsmedel
för rena ytor*

Rengöring och desinfektion

Rengöring

Rengöring innebär att man mekaniskt bearbetar ytan för att avlägsna smuts. Det sker med fuktad duk/mopp. Ytan bearbetas mekaniskt och ska efter avslutad städning vara torr inom en minut. Använd duk/mopp får inte återfuktas.

Desinfektion

Vid användning av alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid/rengörande verkan ska ytan blötas rikligt, bearbetas med t.ex. fabriksrent papper och sedan lämnas fuktig i minst en minut. När ytan torkat är desinfektionen klar.

Alla desinfektionsmedel har en inverkningstid. Denna står på flaskan/förpackningen. Ex Virkon har 10 minuters inverkningstid.

Vårdrum – slutstäd

- Vid byte av vårdplats
- Vid avslutad isolering
- Vid hemskrivning
- Städa alltid från rent till smutsigt
- Håll orent material åtskilt från rent
- Noggrann bearbetning
- Börja med omkringytor
- Dubbelstäda – rengöring och desinfektion
- OBS! kontaktytor/tagytor

Öppenvård

Punktdeinfektion - spill/stänk av kroppsvätskor torkas upp direkt. Vid större mängd används vatten och rengöringsmedel. Avsluta alltid med ytdeinfektion med tensid.

Punktstädning - utförs vid spill av annat än kroppsvätskor. Använd vatten och eventuellt rengöringsmedel.

Undersöknings-/ behandlingsrum:

- Rengöring/desinfektion av tagytor, patientnära ytor och brits/undersökningsstol efter varje behandling av sår, drän, stomier, kateterisering, mindre kirurgiskt ingrepp, gyn- och rektalundersökning
- Daglig rengöring av patientbrits, undersökningsstol, arbetsyta på bänk/vagn/rullbord
- Veckovis rengöring av exempelvis britsens underrede och undersökningslampa

Britsar/undersökningsstolar:

- Britsar och undersökningsstolar med trasigt ytskikt åtgärdas, försvårar rengöring
- Britspapper eller underlägg ska användas vid behandling av sår, drän, stomier, kateterisering, mindre kirurgiskt ingrepp, gyn- och rektalundersökning samt vid andra undersökningar där patienter ligger/sitter utan kläder

Smittsamma sjukdomar på vårdavdelning

	RIKTLINJE	Sida: 1(15)
	Godkänt: 2022-03-10 Giltigt t.o.m: 2023-02-10	Ver.nr: 8.0 Dnr:
Smittsamma sjukdomar på vårdavdelning		
Innehåll		
CLOSTRIDIUM DIFFICILE.....	2	
COVID -19.....	3	
GASTROENTERITER	4	
HEPATIT A.....	5	
HERPES ZOSTER - BÅLTROS	6	
HIV, HEPATIT B, C och D.....	7	
INFLUENZA.....	8	
LUNGTUBERKULOS.....	9	
MYKOPLASMA.....	10	
MÄSSLING.....	11	
RS VIRUS – RESPIRATORY SYNCYTIAL VIRUS.....	13	
SKABB	14	
SÅRINFEKTION.....	15	
För information om multiresistenta bakterier (MRSA, ESBL, ESBL _{CARBA} och VRE) följ länk nedan: Multiresistenta bakterier handläggning i öppen- och slutenvård		
Upprättat av: Nyman Erica /Smittskydd och vårdhygien Dalarna /Falun Godkänt av: Erlund Helena /Smittskydd och vårdhygien Dalarna /Falun För verksamhet: LD Riktlinjer Smittskydd/vårdhygien		

	RIKTLINJE	Sida: 1(18)
	Godkänt: 2022-03-21 Giltigt t.o.m: 2025-03-21	Ver.nr: 5.0 Dnr: W-18-051
Multiresistenta bakterier handläggning i öppen- och slutenvård		
Innehållsförteckning		
MRB (multiresistenta bakterier).....	2	
Ansvarsfördelning.....	2	
Aktuella MRB.....	2	
MRSA (Meticillin-Resistenta Staphylococcus Aureus).....	3	
Smittrisker.....	3	
Rutiner vid MRSA.....	3	
ESBL (Extended Spectrum Betalactamases).....	6	
Smittrisker ESBL.....	6	
Rutiner vid ESBL.....	6	
ESBL _{CARBA} (Extended Spectrum Betalactamases med karbapenemasaktivitet).....	9	
Smittrisker ESBL _{CARBA}	9	
Rutiner vid ESBL _{CARBA}	9	
VRE (Vancomycinresistenta Enterokocker).....	12	
Smittrisker VRE.....	12	
Rutiner vid VRE.....	12	
Karbapenemresistent Acinetobacter.....	15	
Smittrisker karbapenemresistent Acinetobacter.....	15	
Rutiner vid karbapenemasresistent Acinetobacter.....	16	
Referenser.....	18	
Länk till screening avseende multiresistenta bakterier (MRB)		
Medicinskt indicerade och rehabiliterande åtgärder får aldrig hindras eller fördröjas på grund av konstaterad eller misstänkt smitta av multiresistenta bakterier. Alla patienter har rätt till samma medicinska omhändertagande, bemötande och omvårdnad.		
Vårdpersonal som deltar i patientnära arbete ska tillämpa basala hygienrutiner i alla vårdssituationer! Risker är då liten att koloniserar eller infekteras av multiresistenta bakterier.		
Basal hygien och klädreger (2015-10)		
Upprättat av: Nyman Erica /Smittskydd och vårdhygien Dalarna /Falun Godkänt av: Erlund Helena /Smittskydd och vårdhygien Dalarna /Falun För verksamhet: LD Riktlinjer Smittskydd/vårdhygien; Smittskydd Ukraina		

Basal hygien i samband med städ

Klädregler

- Kortärmad arbetsdräkt som byts dagligen och v.b
- Ev. huvudduk ska vara kort eller instoppad innanför blusen
- Långt hår ska vara uppsatt
- Ringar, armband, stödskenor, förband eller klocka får inte användas
- Naglarna ska vara korta fria från konstgjort material

Basal hygien i samband med städ

Handhygien

- Handtvätt med tvål och vatten utförs vid synlig smuts och efter städning hos patient med diarré/kräkning

Basal hygien i samband med städ

Handhygien

Händer och underarmar desinfekteras med handsprit

- före rena arbetsmoment

ex. vid påfyllning av rent material

- efter orena arbetsmoment

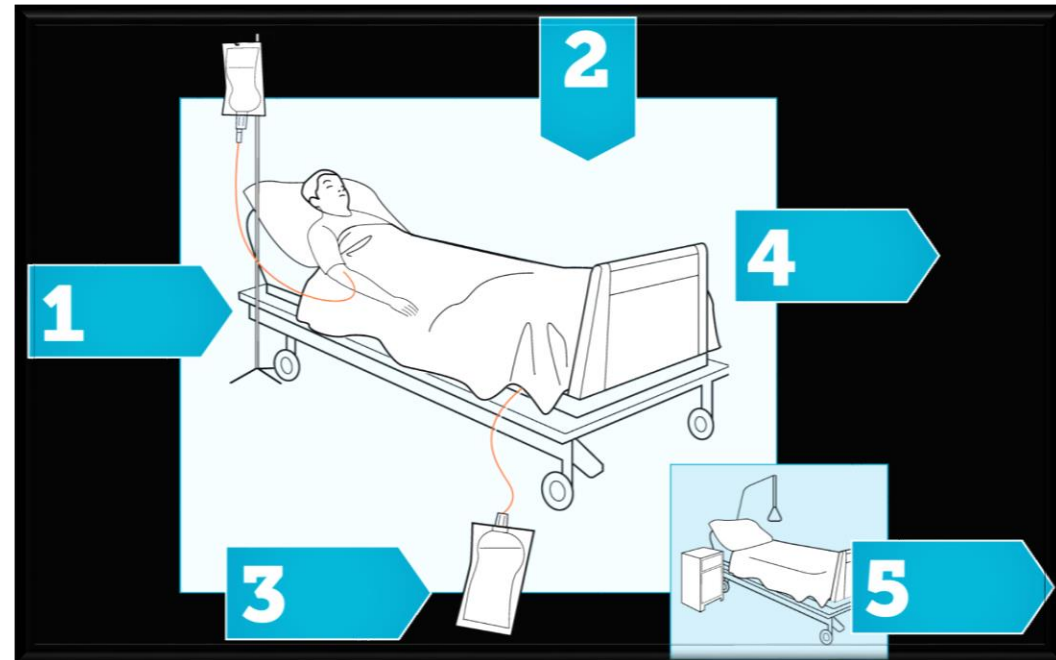
ex. efter kontakt med kroppsvätskor
och efter användning av handskar

Handdesinfektion

Desinfektera händerna:

- Före och efter användning av handskar
- Före rena arbetsmoment
- Efter orena arbetsmoment

"My five moments for hand hygiene" – WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care

Handdesinfektion före och efter all patientkontakt

Basal hygien i samband med städ

Handskar

- Används vid kontakt med kroppsvätskor, kemikalier och vid orent arbete ex. toalettstäd
- Kasta handskarna direkt efter användning
- Berör inte omväxlande smutsigt och rent
- Använd inte skyddshandskar i onödan

Basal hygien i samband med städ

Engångsplastförkläde

- Används när det finns risk för att arbetskläderna blir våta eller nersmutsade